

Pozor na predátorské publikovanie

Témou predátorských praktík v časopisoch a vydavateľstvách sa začíname zaoberať čoraz viac i na Slovensku. Elektronické časopisy a články s otvoreným prístupom pribúdajú, čo neraz vplyva na zloženie kvality recenzných konaní. Za posúdenie zodpovedá redakčná rada, ktorá nie je vždy zložená z odborníkov z danej oblasti. Vnímame tak nedostatok kvalitných recenzentov a pokles kvality samotných článkov pri niektorých časopisoch. Čoraz viac sa rozmáha fenomén kvantity na úkor kvality. S týmto fenoménom úzko súvisia aj podvodné praktiky predátorských vydavateľstiev, ktoré publikujú len s cieľom zisku. Mnohí autori o týchto praktikách netušia a preto im jednoducho „naletia“ a zaplatia nemalé finančné prostriedky za vydanie článkov.

Koho teda považujeme za predátora?

Označenie predátorské časopisy (predátorskí vydavatelia) je relatívne nový pojem označujúci vedecké časopisy (vydavateľov), ktoré zavádzajú autorov a publikujú ich vedecké články výlučne s cieľom finančného zisku. Stručne ich možno charakterizovať nasledovne:

- Sú to predovšetkým online časopisy, ktoré navonok vyzerajú ako kvalitné časopisy s open access (OA) prístupom
- Za publikovanie článku požadujú poplatky vopred – zvyčajne sú to nemalé sumy
- Nerobia výber článkov, jediným kritériom na zaradenie článku do časopisu je zaplatenie poplatku
- Autorov lákajú formou e-mailov, aby publikovali svoje články na základe zavádzajúcich/nesprávnych údajov o impakt faktore či indexovaní v scientometrických databázach alebo ich pozývajú, aby sa stali súčasťou vedeckých rád ich časopisov
- Recenzné konania sú len fiktívne
- Často parazitujú na názvoch časopisov, alebo menách prestížnych osobností vo vedeckých radách
- Zvyčajne sídlo vydavateľstiev neexistuje, alebo je fiktívne, prípadne používajú len P. O. BOX

Ako sa brániť takýmto nekorektným praktikám predátorských vydavateľov?

Odporúčania

- Pred publikovaním si preverte správnosť webovej stránky neznámeho vedeckého časopisu – údaje na stránkach bývajú nekorektné, často skopírované webové stránky z iných vydavateľstiev
- Preverte si existenciu ISSN na stránke <http://road.issn.org/en>
- Preverte si či časopis naozaj má impakt faktor v databáze [Journal Citation Reports \(JCR\)](#)

•Ak časopis nemá impakt faktor, je vhodné preveriť, či je indexovaný v databáze Web of Science alebo Scopus, alebo v [SCImago journal and country rank](#)

•Preverte si, či sa časopis nachádza na tzv. „bielom“ zozname <https://doaj.org/>

•Skontrolujte si pravidlá recenzovania

•Skontrolujte si akým spôsobom sa platia poplatky

V prípade, že si nebudete istí, či časopis (vydavateľstvo) spĺňa kritériá publikovania, kontaktujte Akademickú knižnicu Pedagogickej fakulty UK

<https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/akademicka-kniznica/>

Danej problematike sa budeme aj naďalej venovať. Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave sa dôrazne dištancuje od podvodných praktík predátorských časopisov a vydavateľstiev.

Užitočné linky a články:

1. Najznámejší medzinárodný zoznam predátorských časopisov a vydavateľstiev vytvorený knihovníkom Jeffrey Beallom (University of Colorado): <https://beallist.weebly.com/>
2. Zoznam predátorských časopisov a vydavateľstiev, v ktorých publikovali českí akademici (2016): <http://antipredator.vedazije.cz/index.php?show=journals>
3. Zoznam na Slovensku najrozšírenejších predátorských časopisov (2011 – 2015): <http://datawrapper.dwcdn.net/Awh3V/3/>
4. Predátorští vydavatelé – hrozba pro Open Access: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/predatorsti-vydavatele-hrozba-open-access/>
5. Informatívny materiál knižnice MUNI „Predátorské časopisy“: <https://kuk.muni.cz/vyuka/materialy/predatori/>
6. Detailná analýza publikovania slovenských vedcov (podľa VŠ, fakúlt i vedeckých disciplín) v predátorských časopisoch (2015 – 2016): <https://samuell.shinyapps.io/publications/> a <https://samuelhudec.github.io/sumar>
7. O prieniku niektorých predátorských časopisov do databázy Scopus „Predátorské časopisy ve Scopusu“: <https://idea.cerge-ei.cz/zpravy/predatorske-casopisy-ve-scopusu>
8. České prostředí – analýza publikovania v predátorských časopisoch: „Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak“: <https://idea.cerge-ei.cz/files/PredatoriMistni/>